

โมเดลสมการโครงสร้างคุณลักษณะภาวะผู้นำ ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

Structural Equation Model Leadership Traits of the Principals under the Jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office

บุษยลักษณ์ อรชุน^{1*}, บรรจบ บุญจันทร์² และ บุญจันทร์ สีสันต์³
Butsayaluck Orrachun^{1*}, Banjob Boonchan² and Boonchan Sisan³

ABSTRACT

The objectives of the research were to (1) study the leadership traits and factors affecting leadership traits of principals under the jurisdiction of secondary educational service area office, (2) examine the appropriateness of the structural equation model of leadership traits of principals which developed by a researcher with the empirical data, and (3) study the direct- indirect and total influence of the structural equation model of leadership traits of principals. The sample size of 560 principals who were under the jurisdiction of secondary educational service area office derived by stratified random sampling method. The research instrument was a 5- rating scale questionnaire and the research data collected were analyzed by LISREL program.

The research results were summarized as follows:

The means of leadership traits, as whole, is at a high level. Considering in each dimension found that majority is at a highest level. The highest mean is attention, while the lowest mean is talent. The factors affecting leadership traits, as whole, are at a high level. Considering in each factors found that vision and environment factors are at a highest level, while teamwork and responsible work factors are at a high level.

The appropriate test of the structural equation model leadership traits of principals which developed by the researcher to show that the model was consistent with the empirical data as Chi-square = 82.02, P = 0.71332, df = 90, RMSEA = 0.000, GFI = 0.98, AGFI = 0.97. Factors affecting to direct, indirect, and total influence on

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นครราชสีมา 30000
Ed.D. student in Leadership in Educational Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นครราชสีมา 30000
Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand.

³ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520
Faculty of Industrial Education, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Bangkok 10520, Thailand.

* Corresponding author, e-mail: saowapada@gmail.com

leadership traits found that direct influence reveal coefficients ranging from large to small 4 variables as responsible work, environment, teamwork and vision of 0.53, 0.28, 0.25 and 0.21, respectively. The indirect influence found that 2 factors affecting leadership traits (1) vision through environment, teamwork and responsible work show their coefficient as 0.71, 0.31, and 0.30, respectively, (2) environment through teamwork show its coefficient as 0.17. The total influence found that 4 cause-effect variables from large to small as responsible work, environment, teamwork and vision reveal their coefficient as 0.53, 0.28, 0.25, and 0.21, respectively.

Keywords: Structural Equation Model, Leadership Trait

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำ และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 2) เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) เพื่อศึกษาขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 560 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมลิสเวล

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ความตั้งใจ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความสามารถพิเศษ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยวิสัยทัศน์และปัจจัยสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก 2 ปัจจัย ได้แก่ การทำงานเป็นทีม และงานที่รับผิดชอบ

2. โมเดลสมการโครงสร้างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า Chi-square = 82.02, df = 90, P = 0.71332, RMSEA = 0.000, ค่าดัชนี GFI = 0.99 และค่าดัชนี AGFI = 0.97 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำ พบว่า อิทธิพลทางตรง 4 ตัวแปร เรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปน้อย ได้แก่ ลักษณะงานที่รับผิดชอบ สภาพแวดล้อม การทำงานเป็นทีม และวิสัยทัศน์คุณลักษณะภาวะผู้นำ พบว่า อิทธิพลทางตรง พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง 4 ตัวแปร ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.53, 0.28, 0.25 และ 0.21 ตามลำดับอิทธิพลทางอ้อม มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำ 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยวิสัยทัศน์ส่งผ่านสภาพแวดล้อม การทำงานเป็นทีม และลักษณะงานที่ทำ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.17 ส่วนอิทธิพลรวมมีตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำ 4 ตัวแปร โดยเรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล ได้แก่ ปัจจัยงานที่รับผิดชอบ ปัจจัยสภาพแวดล้อม ปัจจัยการทำงานเป็นทีม และปัจจัยวิสัยทัศน์ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.53, 0.28, 0.25 และ 0.21 ตามลำดับ

คำสำคัญ : โมเดลสมการโครงสร้าง คุณลักษณะภาวะผู้นำ

บทนำ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี กล่าวคือ กล่าวทำ กล่าวแสดงออก การที่สถานศึกษาจะขับเคลื่อนไปได้ต้องมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพเช่นกัน การที่ผู้บริหารจะสามารถพัฒนางานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยอันจะนำพาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายซึ่งหมายถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงความสำเร็จของการบริหารงานด้วยการมีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม ที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างศรัทธาในตัวเองให้เกิดกับผู้ร่วมงาน คุณลักษณะของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่สามารถทำให้การบริหารงานประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (Chung and Megginson, 1981 : 120)

โรงเรียนที่มีประสิทธิผลเป็นสิ่งที่บอถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลได้ด้วยเช่นกัน เพราะผู้บริหารโรงเรียนที่มีความเป็นอัจฉริยภาพอย่างแท้จริงได้นั้นย่อมอยู่ที่บุคลิกและจิตลักษณะโดยเฉพาะการมีความกล้าหาญเชิงจริยธรรมที่จะนำความเก่ง ความดีของตนเอง เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จในตำแหน่งหน้าที่การงาน นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนยังต้องร่วมมือกันกับครูผู้ปกครอง แก้ปัญหาต่างๆ ทั้งด้านการเรียน การสอน การปกครองนักเรียนสิ่งแวดล้อม การทำงานเป็นทีม งานที่รับผิดชอบ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ (กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ, 2536) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศักดิ์ไทย สุรกีจบรร (2542 : 68) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลภาวะผู้นำของคณบดีในสถาบันราชภัฏพบว่า มี 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมทางภารกิจ 2) จิตลักษณะบางประการของผู้บริหารการศึกษา 3) พฤติกรรมการร่วมมือของผู้บริหาร 4) สภาพความคงอยู่ในตำแหน่งของผู้บริหาร 5) ประสบการณ์ในตำแหน่งของผู้บริหาร บุญมี เณรยอด (2545 : 78) พบว่า สมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการรองรับการปฏิรูปการศึกษา 5 สมรรถนะ ประกอบด้วย 1) ผู้ร่วมงานศรัทธา

2) ทำงานเป็นทีม 3) เป็นผู้นำทางวิชาการ 4) มีวิสัยทัศน์ 5) มีความริเริ่มสร้างสรรค์ จุมพล นิมพานิช (2547 : 72-74) ปัจจัยที่กำหนดคุณลักษณะภาวะผู้นำประกอบด้วย 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านวิสัยทัศน์ 2) สภาพแวดล้อมของผู้บริหาร ศิริวรรณ หวลกระสินธุ์ (2549 : 115) ได้ศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยของรัฐ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ด้านการทำงานเป็นทีม 2) ด้านการวางแผนและการจัดการ 3) ด้านภาวะผู้นำ 4) ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5) ด้านจริยธรรม

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่จะต้องประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนเพื่อร่วมงาน ผู้ปกครอง และนักเรียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลสมการโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์

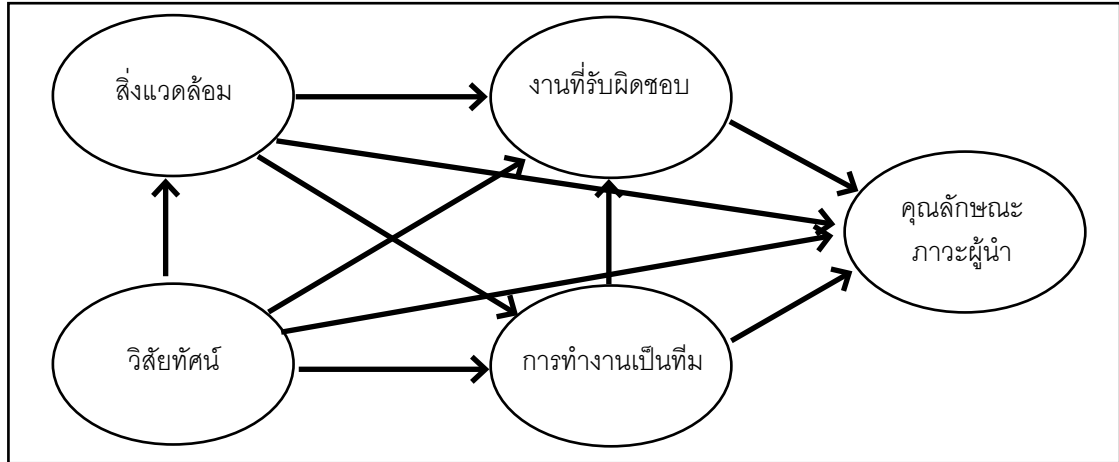
วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำ และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เพื่อศึกษาขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) หรือเชิงบรรยาย โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

หมายเหตุ แทน ตัวแปรสังเกตได้ แทน ตัวแปรแฝง
 → แทน ความสัมพันธ์ที่เป็นสาเหตุและผลตัวแปรที่ปลายลูกศรทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยตรง (สาเหตุ) ต่อตัวแปรที่หัวลูกศร (ผล)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรในการศึกษาคั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2,361 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 560 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำ มีความเที่ยงทั้งฉบับ เท่ากับ 0.955 และแบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำมีค่าเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.967

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่าง และขอความร่วมมือในการตอบแล้วส่งกลับทางไปรษณีย์ภายใน 2 เดือน ได้ข้อมูลสมบูรณ์กลับคืนมาจำนวน 512 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.10

4. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมลิสเรล (Lisrel program)

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ความตั้งใจ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความสามารถพิเศษ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยวิสัยทัศน์ และปัจจัยสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ปัจจัย ได้แก่ การทำงานเป็นทีม และงานที่รับผิดชอบ

2. ผลการพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่ามีค่า Chi-square = 82.02, df = 90, p = 0.71332, RMSEA = 0.000, ค่าดัชนี GFI = 0.99 และค่าดัชนี AGFI = 0.97 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่นำมาศึกษาต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นดังนี้

3.1 ปัจจัยวิสัยทัศน์พบว่า มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำ (0.21) และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านสภาพแวดล้อม (0.71) การทำงานเป็นทีม (0.31) และงานที่รับผิดชอบ (0.30) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกต จะเห็นว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ รองลงมา คือ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.45, 0.44, 0.42 และ 0.23 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) อยู่ระหว่าง 0.171-0.788

3.2 ปัจจัยสภาพแวดล้อม พบว่า มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำ (0.28) และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการทำงานเป็นทีม (0.17) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตจะเห็นว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของนักเรียน รองลงมาคือ การยอมรับของครู และการสนับสนุนของครู ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.38, 0.36 และ 0.33 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) อยู่ระหว่าง 0.310-0.340

3.3 ปัจจัยการทำงานเป็นทีม พบว่า มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำ (0.25) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตจะเห็นว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ กระบวนการทีม รองลงมา คือ สมาชิกของทีม และ ผู้นำทีม ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.44, 0.35 และ 0.32 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) อยู่ระหว่าง 0.235-0.272

3.4 ปัจจัยของงานที่รับผิดชอบ พบว่า มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำ (0.53) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตจะเห็นว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาก

ที่สุด คือ อาชีพ ตำแหน่ง และประเภทของงาน ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.45, 0.45 และ 0.36 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) อยู่ระหว่าง 0.252-0.420

อภิปรายผล

1. คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ความตั้งใจ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากความตั้งใจเป็นคุณลักษณะที่แสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะกระทำการอันใดก็ทำจนสำเร็จตามเป้าหมาย หรือจุดหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Northouse (2012: 27) ที่ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำว่าประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ เชี่ยวชาญ ความมั่นใจ ความสามารถพิเศษ ความตั้งใจ การชอบสังคม การยึดถือหลักคุณธรรม และองค์ประกอบเหล่านี้ ต้องมีอยู่ในตัวผู้นำระดับสูง

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยพบว่า อยู่ในระดับ มากที่สุด 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยวิสัยทัศน์ และปัจจัยสภาพแวดล้อม ซึ่งปัจจัยวิสัยทัศน์ อภิปรายได้ดังนี้

2.1 การสร้างวิสัยทัศน์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก องค์การที่มีความได้เปรียบในด้านการแข่งขัน คือ องค์การที่มีวิสัยทัศน์ เกี่ยวกับการจัดวางงานบุคคลให้อยู่ในตำแหน่งที่เป็นแนวทาง ในทางตรงกันข้ามหากองค์การจัดวางงานด้านบุคคล ให้เป็นเพียงงานสนับสนุนแล้ว คงเป็นไปได้ยากที่องค์การจะคาดหวังให้คนในองค์การมีศักยภาพสามารถกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนองค์การให้ประสบความสำเร็จเพราะ จะไม่มีผู้ประสานงานให้คนกับองค์การสามารถทำงานสัมพันธ์กันได้ ดังนั้น ผู้บริหารองค์การควรคิด และกำหนดบทบาทงานบุคคลเพื่อให้องค์การเกิดความเป็นเลิศได้ในที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ เจนระวี ตันตะสุวรรณะ (2544) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์พลังอำนาจกับการได้รับพลังอำนาจในงานของพยาบาลวิชาชีพ

โรงพยาบาลเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า วิสัยทัศน์ของพยาบาลวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับการศึกษาของ Dr. Edward De Bono ได้ พบว่าวิธีการที่คนที่มีความคิดสร้างสรรค์ คือความคิดใหม่ ๆ ได้ นั้นทำได้โดยการเชื่อมโยงข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกัน เพื่อให้ได้วิธีใหม่ที่ตอบสนองวัตถุประสงค์เดียวกันเรียกว่าคิดตัดข้ามกรอบเดิมออกไปหาจุดอื่นๆ การคิดตัดข้ามกรอบเดิม คือ การคิดนอกกรอบ และการคิดนอกกรอบนี้แหละ คือ การคิดสร้างที่นำไปสู่นวัตกรรมในที่สด

2.2 การเผยแพร่วิสัยทัศน์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุดที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการเลือกใช้วิธีถ่ายทอดวิสัยทัศน์ และกรอบพฤติกรรมให้แก่บุคลากรให้เหมาะสม กับบุคลากรนั้นๆ เป็นการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ที่แสดงทิศทาง และสถานะขององค์การในอนาคต ว่าต้องการอยู่ที่ไหน อยากบรรลุถึงอะไร ภาพของจุดมุ่งหมายเป็นอย่างไร และชี้ให้เห็นว่า องค์การต้องการเป็นอะไรในอนาคต สอดคล้องกับการศึกษาของ มารยาท แซ่อึ้ง (2552) ที่ได้ ศึกษาการบริหารงานวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาการบริหารงาน วัฒนธรรมคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขต กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานวัฒนธรรมคุณภาพ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 6 ด้าน ด้านภาวะผู้นำ ด้านคุณภาพพบค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย แผน และเป้าหมายด้านคุณภาพทั้งแนวทางการบริหาร และการปฏิบัติงานของครูอาจารย์อย่างชัดเจน

2.3 การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย จะทำให้เกิดการรับผิดชอบ หลังจากที่ยังคงการได้วางวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ในการที่จะบรรลุวิสัยทัศน์ ดังกล่าวแล้ว บุคลากรก็จะมีกรนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงสิ่งที่ต้องทำกับองค์การ เพื่อให้้องค์การสามารถที่จะนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติให้เกิดผล ที่ศึกษาการ

พัฒนาองค์การเพื่อนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่ต้องทำเพื่อเตรียมองค์การให้พร้อมสำหรับการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ นั้น ก็ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์กลยุทธ์ เพื่อทราบถึงขอบเขตของผลกระทบของการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ที่จะมีต่อส่วนต่างๆ ขององค์การ 2) การวิเคราะห์และปรับโครงสร้างองค์การ 3) การวิเคราะห์ และการปรับปรุงระบบงาน 4) การปรับการจัดอัตรากำลังคน 5) การพัฒนาวัฒนธรรมขององค์การ สอดคล้องกับการศึกษาที่ศึกษาการแปลงวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่า หลักการและแนวคิดที่สำคัญในการแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ ควรจะเป็น Top-Down ควรให้ความสำคัญ ทั้งสิ่งที่จะวัด และตัวชี้วัด

3. ผลการตรวจสอบ ความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีค่า Chi-square = 82.02, df = 90, p = 0.71332, RMSEA = 0.000, ค่าดัชนี GFI = 0.99 และค่าดัชนี AGFI = 0.97 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีโมเดลเหมือนกับโมเดลสมมติฐานที่เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม อิทธิพลรวม ของปัจจัยที่นำมาศึกษาต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นดังนี้

4.1 อิทธิพลทางตรง มี 4 ตัวแปร เรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากค่ามากไปน้อย คือ ลักษณะงานที่รับผิดชอบ สภาพแวดล้อม การทำงานเป็นทีม และวิสัยทัศน์ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.53, 0.28, 0.25 และ 0.21 ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากงานที่ต้องรับผิดชอบเป็นภารกิจตามระเบียบหรือกฎหมาย โดยตรงซึ่งจะส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำ สภาพแวดล้อมในองค์กรซึ่งประกอบด้วยวัฒนธรรม ค่านิยม ปทัสถานของคนในองค์กรสอดคล้องกับการศึกษาของ จุมพล นิยมพานิช (2547 : 72-74) ที่พบว่า ปัจจัยที่กำหนดคุณลักษณะภาวะผู้นำประกอบด้วย 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านวิสัยทัศน์ 2) สภาพแวดล้อมของผู้นำ

4.2 อิทธิพลทางอ้อม พบว่า มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำ 2 ปัจจัย คือ ปัจจัย

วิจัยทัศนัย ส่งผ่านสภาพแวดล้อม การทำงานเป็นทีม และ ลักษณะงานที่ทำ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.71, 0.31 และ 0.30 ตามลำดับ และปัจจัยสภาพแวดล้อม มุ่งผ่านการการทำงานเป็นทีม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.17 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก พฤติกรรมบางอย่างอาจ มีสาเหตุได้มาจากหลายสาเหตุ ซึ่งบางสาเหตุอาจจะ มีเกี่ยวข้องโดยตรง ในขณะที่บางสาเหตุอาจจะเกี่ยวข้อง ทางอ้อม สอดคล้องกับการศึกษาของ กัญญนันท์ ภัทร์สรณศิริ (2555) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ ประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร : กรณีศึกษาสำหรับ สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทุก ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความผูกพันต่อหน่วยงาน การทำงานเป็นทีม ความก้าวหน้า ในการทำงาน เทคโนโลยีสารสนเทศ รายได้และสวัสดิการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงาน

4.3 อิทธิพลรวม พบว่า ตัวแปรสาเหตุที่มี อิทธิพลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำมี 4 ตัวแปร โดยเรียงลำดับ ตามค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปน้อย คือ ปัจจัยงาน ที่รับผิดชอบ ปัจจัยสภาพแวดล้อม ปัจจัยการทำงานเป็นทีม และปัจจัยวิจัยทัศนัย ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.53, 0.28, 0.25 และ 0.21 ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้ อาจ เนื่องมาจากคุณลักษณะภาวะผู้นำมีหลายปัจจัย ที่เป็น สาเหตุหลัก สาเหตุรอง สาเหตุโดยตรง หรือสาเหตุทางอ้อม ไม่มีสูตรสำเร็จตายตัว สอดคล้องกับการศึกษาของ บัณฑิต ผังนรินทร์ (2550) ได้ศึกษาปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเทศบาลกลุ่มการศึกษา ท้องถิ่นที่ 9 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ปัจจัยด้านภาวะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการตัดสินใจ และด้านวิจัยทัศนัย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานควรมีนโยบายในการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยคำนึงถึงปัจจัยด้าน วิจัยทัศนัย ปัจจัยสภาพแวดล้อม ปัจจัยการทำงานเป็นทีม และปัจจัยลักษณะของงานที่รับผิดชอบ

1.2 ผู้บริหารการศึกษาควรส่งเสริม พัฒนา ผลักดันให้มีหลักสูตรพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำโดย นำนึงถึงปัจจัยด้านวิจัยทัศนัย ปัจจัยสภาพแวดล้อม ปัจจัย การทำงานเป็นทีม และปัจจัยลักษณะของงานที่รับผิดชอบ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของตัวแปร อื่นๆนอกเหนือจากกรอบแนวคิด และตัวแปรที่ใช้ในงาน วิจัยนี้ ทั้งนี้เนื่องจากมีตัวแปรจำนวนมากที่ได้ศึกษาจากการ ศึกษาวิเคราะห์ที่ยังไม่ได้นำมาศึกษา เช่น ภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์การ และการเรียนรู้ เป็นต้น

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะ ผู้นำ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของ ผู้บริหาร ในหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. (2536). **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กัญญนันท์ ภัทร์สรณศิริ. (2555). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร : กรณีศึกษาสำหรับสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน**. สาขา ศึกษาศาสตร์ทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน.

- จุมพล หนีมพานิช. (2547). **ผู้นำอำนาจและการเมืองในองค์กร**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เจนระวี ตันตะสุวรรณะ. (2544). **ความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์พลังอำนาจกับการได้รับพลังอำนาจในงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลเอกชนเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญมี เณรยอด. (2545). **การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : วิถีและวิถีไทย**. ในธีระ รุญเจริญ, ปราชญา กล้าผจญ และ สัมมา รณิธย์ (บรรณาธิการ) **การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : เอลไคการพิมพ์.
- บัณฑิต ผังนรินทร์. (2550). **อิทธิพลของลักษณะขององค์กร นโยบายการบริหารและปฏิบัติงานสภาพแวดล้อมการทำงานภายในองค์กร แรงจูงใจการทำงานความพึงพอใจในงาน และความผูกพันต่อองค์กร ที่มีต่อประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มารยาท แซ่อึ้ง. (2552). **การศึกษาการบริหารงานวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2542). **ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ผู้จัดการ.
- ศิริวรรณ หวลกระสินธุ์. (2549). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 สารนิพนธ์**. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาดุษฎีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2549). **การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาดุษฎีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Chung, K. H., and Megginson, L. C. (1981). **Organization Behavior : Developing Managerial Skill**. New York : McGraw-Hill.
- Northouse, G. P. (2012). **Introduction to Leadership :Concept and Practice**. Thousand Oaks, U.S.A. : Sage